

Felsefe Edebiyat Sempozyumu Bildiri Kitabı

– F.TÜRKDOĞAN · 30 Ekim 2016

Hazırlayanlar: Vefa TAŞDELEN, Zeki TAŞTAN, Ahmet EYİM, Melih ERZEN, Eren RIZVANOĞLU /
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları

İnsanoğlu zihin, akıl, zekâ ve muhayyile yoluyla felsefeye, sanata ve bilime ulaşır. İnsanın çok boyutlu bir varlık oluşu, hayatı farklı açılardan anlamayı ve anlamlandırmayı gerekli kılmıştır. İşte bu yaklaşımlardan ikisi, felsefe ve edebiyattır. Bu bakımdan gerek felsefe gerekse edebiyat insan hayatındaki en önemli mihenk taşıdır. Felsefe ve edebiyat, hayatı anlamamızın ayrı ama aynı amaca hizmet eden iki farklı alanı olarak bizlere yol göstermektedir.

Felsefe ve Edebiyat; hayatın estetik zevkini ve fikri cephesini aynı potada eriten iki ayrı disiplindir. Her iki disiplinin de hedefe varmak için tek vasıtası “dil”dir. Felsefe düşüncüyü diri tutarken, kelâmı kibarlaştıran ve güzelleştiren yönüyle düşüncüyü etkin kılan edebiyat, çok yerde birbirlerine yakın dururlar. Her şeyden önce felsefe ve edebiyatı birleştiren ortak nokta insan yaşamını çözümleme ve etkileme çabası içinde olmalarıdır. İnsan varoluşunu sorgulayan, hakikati arayan ve kurcalayan; işaret ve ima eden özellikleriyle bir arada görünürler. Ayrılan yönleri ise; felsefenin doğru, iyi ve fayda ereğini önceleyen ilkeleri ile edebiyatın güzellik ve estetik kaygısıdır. Her iki uğraşın da ilk insandan beri bizlere bahşedilen “dert”in dermanını arama, bulma, bu derde derman olma yolunda sorular sorduklarını, yollar aradıklarını bilmekteyiz.

Edebiyat coşku ve heyecan uyandırır, estetik biçimler yaratır. Felsefe doğrudan teknik ve soyut problemleri çözmeye çalışırken, edebiyat bunu dolaylı olarak yapmaktadır. Felsefe ve edebiyat arasındaki ilişki en yoğun hâliyle varoluşçulukta yaşanmaktadır. Edebiyat duyguların somut bir ifade aracı olarak felsefeye hizmet etmekte ve felsefenin soyut ve kuru kavramsal diliyle ifadesi güç olan bir takım duygu ve duygulanımların anlatımına yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan edebiyat salt estetik bir zevk olmanın ötesinde aynı zamanda belirli türden felsefi düşünceleri ifade edebilen bir etkinlik alanıdır. Hâl böyle olunca var olan somutu ele aldığı ölçüde edebiyat varoluşçudur.

20. Yüzyılın entelektüel dili olarak ortaya çıkan akım, varoluşçu felsefedir. Felsefenin edebiyatla ilişkisinde belli felsefi argümanları olan roman, şiir veya denemelerden söz edilebilir. Örneğin, Camus, Sartre, Dostoyevski, Simon de Beauvoir ve Kafka gibi yazarların romanları –her ne kadar felsefi terminolojiyi kullanmasalar da- belirli kanıtlardan hareketle yazılmış eserlerdir. Felsefenin edebiyatı nasıl etkilediğine dair en önemli örneklerden birini yapısı ve biçimi bakımından felsefeye çok yakın Avusturya Edebiyatının önemli bir temsilcisi olan Thomas Bernhard eserlerinde görmekteyiz.

Türk Edebiyatında ise edebiyat ve felsefeyi ilişkilendiren yazarlardan biri de Hüseyin Rahmi Gürpınar’dır.

Romanda örnek aldığı Emil Zola gibi natüralist ve pozitivist bir felsefeyi savunmuştur. Hüseyin Rahmi'nin sistemsiz olarak, felsefi metottan çok roman sanatının retoriğine uygun olarak ele aldığı felsefi tartışmalar, Deli Filozof başta olmak üzere, az veya çok onun her romanında karşımıza çıkar. Bir metnin "felsefe" sayılması için o metinde "metafizik", "bilgi", "ahlak", "mit", "tartışma" gibi kavramların ya hepsi ya da en az birinin ele alınması gerekir.

29-30 Nisan 2015 tarihleri arasında Van'da yapılan "Felsefe Edebiyat Sempozyumu"nda ele alınan konular; Vefa Taşdelen, Zeki Taştan, Ahmet Eyim, Melih Erzen ve Eren Rızvanoğlu'nun özverili çalışmaları sonucunda kitaplaştırılmıştır.

Dört yüz kırk beş sayfalık bildiri kitabı Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Birbirinden değerli yirmi altı akademisyenin felsefe ve edebiyat ilişkisini irdeleyen makalesi bulunmaktadır. Felsefe ve edebiyatla uğraşan her bireyin yararlanacağı gereken bir bildiri kitabı...

Fatma TÜRKOĐAN